

FÓRUM ARCHIVÁROV

— Roč. XII. č. 8 – 10 —

— Október - December 2001—

Z 5. archívnych dní na Slovensku...

Ochrana v oblasti predarchívnej starostlivosti

Vážení hostia, vážené kolegyně, vážení kolegovia,

vo svojom príspevku by som sa chcela zmieniť o spôsoboch ochrany písomností priamo v organizáciách, ktoré patria do spádovej oblasti Štátneho oblastného archívu v Nitre, do ktorých chodíme v rámci predarchívnej starostlivosti a podeliť sa s dlhoročnými skúsenosťami - ktoré verím, sú Vám mnohým známe -, a ktoré sme získali či už priamo pri skartačných prehliadkach písomností, pri kontrolách stavu registratúrnej, vyradovacej a archívnej činnosti alebo iným spôsobom.

Pretože vieme, že archívy v pravom zmysle slova zďaleka nemajú všetky organizácie, ťažko by sme mohli hovoriť o ochrane iba archívneho materiálu v archívoch organizácií.

Ochrana písomností tu začína v podstate správnym spôsobom vedenia registratúrnej služby, pravidelným triedením záznamov podľa hodnoty a ich vyradovaním.

V súčasnosti evidujeme 98 organizácií, patriacich do spádovej oblasti ŠOBA Nitra - to sú tie, ktoré vznikli dávno a máme s nimi dlhšiu dobu pravidelný kontakt, a ďalej evidujeme 307 organizácií, ktoré vznikli alebo vznikajú v súčasnom období alebo nedávnej minulosti a s ktorými máme minimálny alebo žiadny kontakt. Tieto nové organizácie vzhľadom na kratšiu dobu od vzniku síce majú menej skúseností v oblasti registratúrnej a archívnej činnosti (a najmä o archívnej činnosti v pravom

zmysle slova sa nedá ešte hovoriť), ale sú vo výhode, že väčšinou ide o súkromné organizácie, ktoré majú lepšie finančné možnosti. Z toho vyplýva, že by na ochranu písomností mohli mať lepšie podmienky, ovšem iba za predpokladu, ak by danej problematike venovali patričnú pozornosť.

Súčasný stav vo väčšine organizácií je taký, že ochrane písomností sa neprikladá taký význam, aký jej prináleží. Keď ideme do registratúrneho strediska, väčšinou je umiestnené v suteréne, v pivničných priestoroch. Tieto priestory v pivniciach bývajú tmavé, mnohokrát vlhké a nezriedka cez ne prechádzajú potrubia. Písomnosti prevažne nie sú zabezpečené proti prasknutiu potrubia, iba pri dvoch organizáciách ich zabezpečili tak, že na ne položili fóliu, alebo namontovali pod potrubie vane. V takýchto nevyhovujúcich priestoroch si mnohé organizácie ukladajú aj archívne písomnosti, ale niektoré organizácie - ako spomeniem neskôr - majú už archív umiestnený v iných, samostatných a vyhovujúcejších priestoroch. Regále bývajú prevažne drevené, v lepšom prípade kombinované s kovovými, alebo kovové. Zatiaľ nevidujeme

organizáciu, ktorá by mala moderné kompaktné regále. Ak aj niekto má záujem, nakoniec preváži finančná stránka a organizácia zvolí lacnejšie statické regále, či už kovové alebo drevené.

Čo sa týka samotného spôsobu uloženia písomností v regáloch - v registratúrnom stredisku sa ukladajú písomnosti (t.j. registratúra) prevažne v šanónoch, teda písomnosti nie sú chránené pred prachom a inými vplyvmi prostredia. Tu už vidíme rozdiel v ukladaní archívneho materiálu. Mnohé organizácie ho už majú uložené v archívnych škatuliach, ktoré eliminujú nepriaznivé vplyvy prostredia. Staršie písomnosti do obdobia znárodnenia sme väčšinou už prevzali. Niektoré boli uložené prevažne v starodávnych, tvrdých čiernych kartónoch netypických rozmerov, vyrábaných podľa veľkosti fasciklov. Niektoré boli vlhké, pretože boli uložené v nevyhovujúcich priestoroch. Pri preberaní do ŠOBA v Nitre boli preškatulované.

Pri ochrane písomností je zaujímavý moment, že mnohokrát sa v organizácii vôbec nerozmyšľa o vhodnosti typu hasiaceho prístroja. Býva umiestnený penový, vodový a podobne - hlavne že je - a tu musíme

upozorňovať potrebu výmeny hasiaceho prístroja za práškový.

Niektoré organizácie, konkrétne výrobné, majú registratúrne stredisko a nezriedka aj archív umiestnené v blízkosti prevádzkových hál, alebo priamo v bývalých prevádzkových halách. Tu sú písomnosti doslova pokryté čiernym prachom, popolčekom, ktorý je prakticky všade. Súčasná ekonomická situácia sa podpísala aj pod to, že v priestoroch RS a A alebo v ich okolí nemá kto upratovať a preto sú veľmi prašné.

Ďalej treba písomnosti ochraňovať aj pred vplyvom svetla a slnečných lúčov. Väčšina organizácií (pokiaľ nie sú priestory v suterénoch a pivniciach) používa žalúzie, závesy, ale nájdeme aj baliaci papier na oknách.

Jedna vec, čo sa týka ochrany písomností v organizáciách, je jednotná. A síce to, že všetky organizácie majú RS a PA zabezpečené mrežami, dobre uzamknateľnými dverami, niekde majú priamo hrubé trezorové dvere. Nestretli sme sa s tým, že by priestory RS a PA neboli zabezpečené proti vniknutiu cudzích osôb.

Mnohé organizácie v súčasnosti prechádzajú vo svojej činnosti na

zavedenie ISO noriem. S tým súvisí aj to, že musia vypracovávať nové smernice pre registratúrne, vyraďovacie a archívnu činnosť, ktoré by vyhovovali kvalitou jednak ISO normám, jednak súčasným platným právnym predpisom v oblasti archívnictva, na čo zase dohliada ŠOBA v Nitre v rámci odborného posudzovania týchto smerníc. Už tým, že sa vypracuje kvalitný registratúrny poriadok a plán, archívny poriadok, je daný predpoklad pre prvotnú ochranu písomností, pretože v týchto organizáciách sa organizačné smernice presne musia dodržiavať. Písomnosti sa podľa presných pravidiel evidujú, označujú znakom hodnoty a lehotou uloženia, ukladajú sa v rámci oddelení podľa registratúrnych ukladacích znakov a je predpoklad pre uchovanie a ochranu písomností, pretože aj vyraďovacie konanie býva pravidelné. Samozrejme, aj tu nemôžeme opomenúť ľudský faktor, t.j. že celkový výsledok závisí od osobnosti archivára, či pracovníka povereného vedením registratúry.

Keď by sme porovnávali systém evidovania písomností so spôsobom evidovania písomností v štátnej správe, kde je automatizovaný, musíme konštatovať, že nie je vždy na

dostatočnej úrovni. Väčšina organizácií eviduje poštu ručne v podacom denníku a v praxi vidíme, že sa vedú samostatné denníky pre vyššiu a odoslanú poštu. Naša snaha urobiť v tom nápravu vychádza často nazmar. V takýchto podacích protokoloch ťažko zistíme, čo sa v konečnom štádiu so spisom stalo - či bol vybavený a ako. Tie organizácie, ktoré chcú zaviesť automatizovaný systém evidovania pošty, zasa majú často problémy s vypracovaním správneho samotného počítačového programu. Napríklad mnohé organizácie majú program, v ktorom tiež evidujú samostatne došlú a vyššiu poštu, nedá sa priradovať poradie záznamov v rámci vybavovania jedného spisu - čiže spis v jednej záležitosti sa nespája a nevybavuje sa počas kalendárneho roka pod tým istým číslom, nie je povinná položka objektu atď. Práve to sú všetko detaily, ktoré sa pri správne urobenom programe využívajú na skvalitnenie evidovania záznamov.

V poslednom období sme sa u viacerých organizácií stretli s tým, že si dávajú registratúrnu a archívnu činnosť robiť úplne inou organizáciou. Buď z oddelenia, ktoré malo túto činnosť na starosti, vznikne samostatná nová organizácia, ktorá za

finančnú úhradu vykonáva celú registratúrnu službu, vyradovanie písomností a archív (to je ten lepší prípad, že si to robia de facto svoji ľudia), alebo organizácia zadá túto činnosť cudzej organizácii. To sa nám z hľadiska ochrany písomností nezdá správne a niektoré organizácie už aj prišli na to a časom zrušili tento spôsob zabezpečenia registratúrnej služby.

Spomeniem ešte jeden spôsob, úplne nevhodný a až zarážajúci, s ktorým sme sa v minulosti stretli pri jednej organizácii. Bola v konkurze, z útvaru obrany vznikla nová s.r.o. s novým názvom, ktorá mala spravovať utajované písomnosti pôvodnej organizácie + zároveň utajované písomnosti viacerých organizácií - s.r. o-čiek, ktoré v objekte továrne vznikli. Čo je na tom ale zaujímavé je to, že utajované písomnosti všetkých týchto s.r.o - čiek zapisovali do jedného podacieho protokolu ! Potom sa ohlásili, keď vstúpili sami do likvidácie a mali problém, čo s písomnosťami jednotlivých organizácií a ako ich porozdeľovať tam, kam patria.

Niektoré organizácie začali skenovať písomnosti a napaľovať na CD. V konkrétnom prípade sa to však týkalo znova iba registratúry, nie

archívneho materiálu. Z hľadiska organizácie však išlo o významné písomnosti, s ktorými organizácia ešte v budúcnosti môže pracovať. Pretože CD má dlhšiu životnosť ako disketa, predpokladajú, že budú môcť dáta na CD využiť aj v neskoršej budúcnosti, zatiaľ čo na disketách by sa dovtedy znehodnotili. Technickú dokumentáciu, ktorú organizácia využíva v súčasnosti, má uloženú aj na disketách, ktoré skladuje v tzv. kontajneroch z plastu. Pri uložení písomností - opätovne registratúry - na diskety je výhoda, že viacerí pracovníci súčasne môžu s materiálom pracovať a robiť úpravy priamo v teréne. Prítom táto organizácia zapisuje poštu klasicky, teda do ručne vedeného podacieho protokolu a bežné písomnosti sa neskenovali, ani neukladali na diskety, iba projektová podokumentácia. Takže vidíme, že ak sa aj rozhodli ochraňovať písomnosti modernou formou, tak prevažne z praktického hľadiska, nie z historického, a urobili užší výber - t.j. iba technickú dokumentáciu. Keby som teda mala zhrnúť, väčšina organizácií v našej spádovej oblasti zatiaľ uchováva písomnosti v papierovej forme, klasicky. Iný spôsob je ojedinelý.

Čo sa týka ochrany konkrétne archívneho materiálu, ako som už spomínala, mnohé organizácie si uvedomujú význam a potrebu mať zachované určité typy písomností a preto archívne dokumenty bývajú častejšie ako registratúra uložené vo vyhovujúcejších priestoroch. Tu už vidíme snahu zabezpečiť archív v zmysle platných predpisov, najmä u moderných spoločností. Napr. Heineken Slovakia a.s. v Nitre už vopred pripravuje dobré podmienky pre budúci archív organizácie. Priestory bývajú zvolené vhodnejšie, písomnosti bývajú uložené v archívnych škatuliach, je k nim urobená evidencia, napr. v SES, a.s. Tlmače, Assi Domän a.s. Štúrovo, Sigmee a.s. Nové Zámky, SE- AE, OZ Zemianskych Kostofanoch a inde. Niekde sú písomnosti už odborne spracované formou inventárov, napr. v Plastike a.s. Nitra, Nováckych chemických závodoch a.s. Nováky. V niektorých archívoch majú vlhkomery, vlhkosť a teplotu denne zapisujú, tiež sú vybavení pre bádateľov (t.j. funguje kniha návštev, bádateľov, bádateľské listy), hoci v prevažnej miere ide iba o vlastných pracovníkov organizácie, napr. v organizácii Vegum a.s. Dolné Vestenice.

Pri likvidácii alebo konkurze organizácií preberáme archívne dokumenty. Písomnosti preberáme v archívnych škatuliach, sú povyberané zo šanónov a obalov s kovovými časťami. Ak mala organizácia archívny materiál v starých, vlhkých škatuliach, býva preložený do nových. Napriek našej snahe, že zisťujeme aj sami (či už z novín, alebo priamo z Obchodného vestníka), ktoré organizácie vstupujú do konkurzu alebo likvidácie a žiadame nadviazanie kontaktu kvôli zabezpečeniu písomností, nie vždy sme spokojní s výsledkom, čo sa týka prevzatia archívneho materiálu. Mnohokrát je prístup správcu konkurznej podstaty nezodpovedný a veľmi ťažko sa s ním

nadväzuje spolupráca. V súčasnosti máme takto nedoriešených viac prípadov, kedy sa nám na viacnásobné opätovné výzvy správca k.p.: neohlásil.

Keby som mala zhrnúť, za posledných 10 rokov, odkedy začali zanikať organizácie, sme prevzali a tak súčasne aj zachránili 155 archívnych fondov. Vždy pri prevzatí písomností sa snažíme do spisu o fonde doložiť aj organizačné schémy, zmeny názvu, firemné výpisy a iné údaje o akýchkoľvek zmenách v organizácii. Dúfame, že aj keď nie hneď teraz, ale v budúcnosti sa budú tieto písomnosti v hojnej miere využívať k hospodárskym dejinám a bádatelia v nich nájdu cenné údaje k dejinám organizácie.

Mgr. Terézia Féderová

Štátny oblastný archív v Nitre

Predarchívna starostlivosť a ochrana

Ochrana archívnych dokumentov vo všetkých typoch orgánov a organizácií vychádza z toho, ako je tento druh práce legislatívne ošetrený. Vo vzťahu štátnych archívov k príslušným štátnym orgánom, verejnoprávnym alebo k hospodárskym organizáciám ide o správne meto-

dologické vedenie a pravidelnú kontrolu tejto činnosti. Z opačnej strany záujem čtiť si legislatívnu normu a v rámci možností chcieť riešiť problémy ochrany.

Už samotná systematická práca v príručných registratúrach a centrálnych registratúrnych strediskách a

pravidelné skartácie považujeme za jeden z dobrých prvkov ochrany, pretože potom nedochádza k hromadeniu dokumentov, nedostatku priestorov, k chaosu. Toto všetko je zhrnuté v dobre vypracovanom registratúrnom poriadku a pláne a v archívnom poriadku, ktorý ale treba všetkými pracovníkmi disciplinovane dodržiavať.

Hlavne pri hospodárskych výrobných organizáciách sa stretávame so situáciou, že neraz najväčšou prekážkou skvalitnenia ochrany archívnych dokumentov sú bezprostrední nadriadení pracovníci registratúrneho strediska a archívu, ktorí často nie sú v obraze v týchto problémoch, ako aj ich nepochopenie alebo aj nezáujem pochopiť túto problematiku. Mali sme takúto skúsenosť so Slovenskou poľnohospodárskou univerzitou v Nitre; problém podcenenia registratúrnej a archívnej činnosti a ochrany dokumentov sme napokon museli riešiť v spolupráci s Odborom archívnictva a spisovej služby MV SR. Išlo o pravidelné vyraďovanie dokumentov, aby o. i. chodby boli priepustné a zodpovedali aj požiarnym predpisom; zamedzenie vstupu nepovolaných osôb, existencia hasiacich prístrojov,

zabezpečovanie čistoty, odstránenie vplyvu priameho slnečného svetla cez okná, pravidelné meranie teploty a vlhkosti, samozrejme nielen meranie, ale aj zabezpečenie; používanie škatúľ ako prvku ochrany dokumentov. Nemali sme už vplyv na nevhodné umiestnenie na druhom poschodí, s prístupom zvonka cez železné schody. Pri úradoch štátnej správy a viacerých verejnoprávných inštitúciách badať kvalitnejší prístup riadiacich pracovníkov k uvedeným problémom, ale musíme podotknúť, že v rámci finančných možností.

Výpočtová technika sa v našej oblasti využíva ako systém ochrany len sporadicky. Prvé kroky urobili v organizácii VÚJE, a.s. Mochovce. Išlo o skenovanie registratúry ako ochranný proces pri využívaní písomností v predskartačnom období. Treba sa zamyslieť nad vhodnosťou či nevhodnosťou skenovania celej registratúry, najmä ak vieme, že 90% písomnej produkcie pôjde po uplynutí úložných lehôt na priemyselne spracovanie. Väčší význam nadobúda tento druh činnosti pri archívnych dokumentoch po skartačnom konaní.

Kvalitná ochrana počíta s dobrým technickým vybavením miestností. V tomto smere by sme mali byť voči

inštitúciám a organizáciám maximalistickí, najmä keď ovládame princíp, že vždy sa splní len časť z požiadaviek. Väčšie firmy a orgány štátnej správy by mali objednávať kompaktné kovové regály. Tým by automaticky odpadli nevhodné priestory, lebo ich umiestnenie si vyžaduje špeciálne miestnosti. Pravda, predtým by sa museli zabezpečiť. Malo by sa myslieť na uzamknuteľnosť časti blokov, najmä pri štátnych oblasťných a okresných archívoch, pretože sa budeme stretávať častejšie so súkromnými deponovanými dokumentmi. Tam, kde je to vhodné, zakupovať prístroje na umývanie chodieb a zabrániť tým prašnosti, mať filtre vzduchu, vysávače, ktorými sa dá dezinfikovať vzduch, veď všetci poznáme charakteristické nepríjemné pachy suterénnych miestností.

Nezanedbávať deratizáciu, dezinfekciu, dbať na meranie vlhkosti a teploty. Aspoň klasicky vetrať, keď už nie je klimatizačné zariadenie. Všímať si vhodnosť osvetlenia, rozloženia práškových hasiacich prístrojov; využiť bezpečnostnú a požiaru signalizáciu. Používať archívne škatule so správnym Ph. Aby ste rozumeli môjmu myšlienkovému pochodu, takýmto požiadavkami byť pripravený pre prípad, že budú financie.

Okrem ochrany dokumentov by som chcela vyzdvihnúť popritom všetkom, že aj nám archivárom a pracovníkom registratúrnych stredísk by sa lepšie pracovalo v príjemne kultúrnom, inšpiratívnom a hlavne zdravom prostredí.

Šarlota Drahošová

Riešenie priestorových problémov archívov – súčasný stav v SR a svetové trendy

Vážené kolegyne, vážení kolegovia archivári!

Ako už z názvu môjho príspevku vyplýva, bude reč o základných materiálnych podmienkach existencie archívov takpovediac od strechy nad

hlavou. Téma je to na prvý pohľad jednoduchá, ale obsahujúca veľmi širokú škálu problémov, s ktorými sa

denne pri práci v archívoch stretávame.

Budeme sa venovať sieti našich ŠOBA a ŠOKA. Cesta budovania archívov bola a je dlhá a nikdy sa nekončí. Kým pristúpim k hlavným problémom súčasnosti, musím sa odraziť od minulého obdobia, ktoré bolo pre nás donedávna prajejšie.

Archívy sa začali zviechať z veľmi skromných podmienok – povál, suterénov a vlhkých pivníc - do solídne zrekonštruovaných, alebo rýchlo pribúdajúcich účelových novostavieb. To sa začalo koncom 70. rokov. Prvou účelovou novostavbou vôbec bola budova ŠOKA v Pezinku so sídlom v Modre. Peňazí nebolo ani nebude v rozpočte nikdy nadostač. Tak je to v celom svete, ale pri dobrej vôli postarať sa o svoje archívne dedičstvo, bol pomerne rýchly rozvoj archívov na Slovensku až do druhej polovice 90. rokov. Týka sa to ŠOBA v priamej správe MV SR, ako aj ŠOKA, ktoré sú doteraz zaradené do organizácie OÚ a financované prostredníctvom rozpočtu KÚ.

Začal by som charakteristikou priestorov našich siedmich ŠOBA a ŠÚBA v Banskej Štiavnici. Okrem ŠOBA v Banskej Bystrici sú umiestnené napospol v starších

zrekonštruovaných a adaptovaných budovách. Z toho prevažujú pamiatkovo chránené budovy – ŠOBA Košice – mestský činžový dom, Prešov – bývalá budova tlačiarne letáčikov v Šebastovej, Levoča – Thurzov dom a malý župný dom, Nitra – kaštieľ v Ivánke, Bratislava – sídlo v Bratislave a najmä Plavecké Podhradie. ŠOBA Bytča má sídlo doteraz v budove zaradenej do kategórie NKP. ŠÚBA v Banskej Štiavnici sídli v rozsiahlom komplexe tzv. Fritzovho domu, depoty má v bývalej mestskej škole a posledné depoty by mal získať taktiež v pamiatkovo chránenom objekte pod Starým zámkom.

Na účely týchto archívov bola ešte v roku 1995 určená suma 43,5 mil Sk. Od roku 1997 klesli financie z 30 mil., čo bolo ešte dostačujúce. V posledných dvoch rokoch sme na neuveriteľne nízkej úrovni 15 mil. Sk. Táto čiastka nepostačuje ani na bežnú údržbu objektov, nieto na ich rozvoj. Hranica minimálnej únosnosti financií pre ŠOBA + ŠÚBA je v súčasnosti okolo 22 mil. Sk. Za tejto situácie sa nedajú riešiť ani najzávažnejšie problémy. Neúčinné sú už aj presuny financovania pre archívy s najväčšími problémami na úkor tých, ktorí majú

problémy relatívne menšie /ŠOBA Levoča/.

Na stretnutí riaditeľov príslušných odborov SVS sa ukázalo, že ani akýmikolvek úspornými opatreniami a presunmi v rámci rozpočtu SVS nebude možné v nasledujúcom období pokryť potreby ŠOBA a ŠÚBA. Bude treba hľadať cestu, ako informovať členov parlamentu o tejto neudržateľnej situácii. Podklady na to sme už pripravili. To, čo charakterizuje súčasný stav ŠOBA, platí v ešte väčšej miere aj pre ŠOKA.

- ŠOKA tvoria sieť 38 archívov rozmiestnených podľa okresných úradov pred zvýšením počtu okresov. Priestory týchto archívov tvoria pestrú zmes. Zhruba polovica sú to účelovo vybudované objekty – Topoľčany, Pezinok, Trebišov, Veľký Krtíš, Michalovce, Prievidza, Svidník, Trenčín, Dolný Kubín, Banská Bystrica, Považská Bystrica, Bardejov, Žiar n/Hronom, Poprad, Martin. Druhá polovica je umiestnená v existujúcich budovách, časť z nich nie je zrekonštruovaná a adaptovaná na archívne účely.
- 20 ŠOKA sa nachádza v prenajatých budovách úplne alebo čiastočne. Ročne to robí na

nájomnom sumu 3,5 mil. Sk. Ďalšie tri archívy sú v prenajatých priestoroch bez záväzku platiť nájomné.

- 4 archívy /nové/ nemajú ešte majetkovo vysporiadané pozemky, alebo ich časti /Topoľčany, Trenčín, Žiar n/Hr., Zvolen/.
- Za jeden veľký paradox možno považovať účinok zákona o majetku obcí. Týmto zákonom prešli účelovo vybudované objekty archívov do majetku obcí. Vo viacerých prípadoch sa tak obratom ruky stal z majiteľa nájomník. Niektoré OÚ získali tieto budovy späť za symbolickú hodnotu, alebo výmenou nehnuteľností.
- Z účelovo vybudovaných budov archívov takto platíme nájom ešte v štyroch prípadoch a v dvoch prípadoch to platí pre rekonštruované budovy.
- V súčasnosti je stav budov ŠOKA veľmi vážny, a to aj v prípadoch novopostavených účelových objektov. Niekde sa pod to podpisuje nekvalita prác už pri výstavbe – Trebišov, Žiar, Martin, ... Najrozšírenejšou príčinou je však nedostatočná pozornosť a starostlivosť jednotlivých OÚ. Máme takto popri dobre vybavených

- archívov aj pracoviská, ktoré sú takpovediac negatívnym divom začiatku tretieho tisícročia. V doslova biednych podmienkach ochraňujú, resp. sú svedkami degradácie archívnych dokumentov medzinárodného významu /AMB/.
- Časy, keď sa dal postaviť účelovo vybudovaný archív za 3 mil. Kčs sú nenávratne preč. Potreba kapitálových výdavkov v súčasnosti je minimálne 90 mil. Sk ročne na to, aby sme udržali úroveň stavu priestorov v predchádzajúcom období.
 - Dnešných 8 KÚ pamätá /resp. skôr nepamätá/ na ŠOKA veľmi rozdielne. Väčšina z nich ich v posledných rokoch vo svojom rozpočte úplne vynechala.
 - Svetlou výnimkou je len Trnavský KÚ, ktorý vyčlenil na dokončenie rekonštrukcie objektu pre ŠOKA v Trnave 15 mil. Sk.
 - Nitriansky KÚ možno celkovo z tohto aspektu hodnotiť relatívne dobre – ročne prideluje asi 1/3 potrebných finančných prostriedkov. Z toho sa dá pri veľkej skromnosti niečo podniknúť.
 - KÚ Bratislava tento problém neskryte odsúva do pozadia;
 - KÚ Žilina – nič, okrem Čadce;

- KÚ Banská Bystrica – výnimkou je Zvolen;
- KÚ Trenčín – 3 archívy po 50 tisíc – zdvihol na 100 tisíc;
- KÚ Prešov – nič;
- KÚ Košice – nič.

V tejto situácii podnikal náš odbor v rámci možností všetko možné čo sa za daných podmienok dalo. Treba pritom pripomenúť, že KÚ sú vo veľmi zlej finančnej situácii. /Samovražedné reči prednostu KÚ Košice Vranovského pred 2 týždňami v televízii/.

Riaditeľ odboru bol a je neustále v kontakte s prednostami KÚ na poradách prednostov. Informoval ich o problémoch ŠOKA písomnou formou. Do problémov je osobne zainteresovaný generálny riaditeľ SVS, s ktorým na čele sme navštívili a prerokovali problémy aj v prítomnosti riaditeľov dotknutých archívov. V prípade nedostačujúceho financovania 1. etapy rekonštrukcie vodného hradu v Šali sme intervenovali priamo na MF. V niektorých prípadoch sa do veci vložil sám pán štátny tajomník /p. Budjak/, ktorý má k problémom archívov výnimočne dobrý vzťah.

Postupne sme navštívili takmer všetky KÚ. Najbližšie pripravujeme stretnutie s prednostom v Bratislave na najvyššej možnej úrovni, pretože si to

vyžaduje stav AMB, ktorý pretrváva už dlhšie obdobie.

Napriek nepriaznivým podmienkam sa v druhej polovici 90. rokov podarilo otvoriť pre ŠOKA v Bardejove, Kremnici, Vranove a Lučenci účelovo postavené alebo rekonštruované budovy. Úplne čerstvé je otvorenie rekonštruovanej budovy pre ŠOKA v Leviciach, takpovediac na spadnutie je dokončenie rekonštrukcie pre ŠOKA v Trnave. Hoci aj s problémami, ale pokračuje rekonštrukcia stavby v Šali, na prestavbu budovy je pripravený ŠOKA v Topoľčanoch, prebiehajú rekonštrukčné práce objektu v Čadci. V latentnom štádiu je zlepšenie pomerov v ŠOKA v Prievidzi, v Spišskej Novej Vsi /geologický prieskum/ a dúfame, že sa tak stane aj v ŠOKA v Košiciach – okolí /budova VSS/ a Rožňave /frant. kláštor/.

V niekoľkých prípadoch /Pov. Bystrica, Nové Zámky/ sú schválené projekty na prístavbu depotov – ich začiatok je otázkou pridelenia potrebných financií. Nádejne vyzerá aj riešenie problémov ŠOKA v Prešove – vyprazdnené kasárne. Úspechom je aj využitie bývalej práčovne po sov armáde vo Zvolene, kam sa už presunulo sídlo ŠOKA vo Zvolene z Ostrej Lúky.

Vývoj štátnej správy a vôbec vývoj celej spoločnosti priniesol oproti minulosti viacero problémov aj pre archívy. Týka sa to najmä kapacity depotov, ktoré sa po zvýšenom prírastku veľmi rýchlo zaplňajú. Kapacitné rezervy plánované podľa požiadaviek minulého obdobia sa ukazujú ako nedostatočné. Po zvýšení počtu okresov majú niektoré archívy na starosti 2 – 3 okresy. To znamená, že aj požiadavky na priestory sa znásobujú.

Pri výstavbe archívov sa stavebné akcie nad 5 mil. Sk museli registrovať na MF, ktoré schvaľovalo financie pre ne. Ako pomerne dôležitú informáciu v tomto smere treba uviesť, že povinnosť registrácie stavby na MF sa od minulého mesiaca vzťahuje na sumu presahujúcu 20 miliónov.

Výstavbu a zariadenie archívov má priamo na starosti investičné a právne oddelenie odboru hospodárskeho a právneho. Traja stavební inžinieri majú rozdelené do starostlivosti archívy na celom území Slovenska. Treba zdôrazniť, že aj z ich strany vychádza pri styku s OÚ a KÚ maximálna snaha o riešenie problémov archívnych priestorov.

Oproti minulosti musíme zvýšiť nároky na ochranu archívnych

dokumentov, čo je samozrejme spojené so zvýšenými nárokmi na financie. To bolo aj je jedným z najväčších problémov pri príprave novej vyhlášky o ochrane archívnych dokumentov /AD/ v súvislosti s novým archívnym zákonom. Pri výstavbe nových depotov bude treba zvažovať, či je výhodnejšie používať umelú klimatizáciu a doteraz bežné, energeticky náročnejšie vykurovanie, alebo či sa hneď pri výstavbe použije jednorazovo finančne náročné zateplenie obvodových múrov. V novej vyhláške už bude povinné používanie elektronických zabezpečovacích a protipožiarňach systémov. Ich využitie sa stáva prevládajúcim trendom a aj ich ceny sú už prijateľné.

Podľa vyhlášky sa zvýšia nároky aj na konzervovanie a reštaurovanie AD. V každom prípade to bude vyžadovať dokončenie reštaurátorských dielní /ŠOBA v Levoči/, ako aj zriadenie nových. Ich potreba bude neustále narastať. Za úvahu bude stáť aj využitie služieb prípadných firiem mimo archívov /ako v zahraničí/.

To isté bude platiť aj o vyhotovovaní zabezpečovacích a študijných kópií najvzácnejších a najfrekventovanejších AD. Podobné to bude aj s mikrofilmovaním.

S laboratóriami, dodanými Genealogickou spoločnosťou Utahu a laboratóriom v SNA už nevystačíme. Denne sme svedkami rýchlej degradácie AD predkladaných často na štúdium /napr. matriky/. Zvýšia sa nároky na osvetlenie – elimináciou UV zložky svetla – minimálne ochrannými fóliami svetidiel.

Tak isto vzrastú nároky na požiarňu ochranu /ohňovzdorné dvere/ – min. 60 minútová požiarň odolnosť budovy. Sprísnené budú i podmienky pre mechanickú a mikrobiologickú očistu prijímaného materiálu, atď. Finančnú náročnosť týchto kritérií vyjadruje aj odklad účinnosti vo vyhláške.

Pri príprave novej vyhlášky sme vychádzali zo základných požiadaviek pre financie a technickú súčasnosť s prihliadnutím na podmienky obstarávania, ktoré by sa mali v budúcnosti zlepšovať. /Prikrývať sa takou perinou, na ktorú máme/.

Súčasný trendy budovania nových archívov vo svete predznamenávajú prevratné novinky. Možno povedať, že ide o dosahovanie overených optimálnych podmienok na uloženie AD bezpečnými a efektívnymi podmienkami. Existuje veľké množstvo technológií, ktorými je to možné

dosiahnuť. Samozrejmosťou je striktné oddelenie administratívnych častí archívu a ukladacích priestorov /depotov/. Optimálna teplota a vlhkosť depotov sa dosahuje tiež rozmanito, od umelej klimatizácie, na dosiahnutie optimálnej vlhkosti sa používajú odvlhčovače alebo naopak zvlhčovacie automatické systémy, až po prosté vetranie oblokmi /moderný archív Koblenz/. Čo sa týka osvetlenia, uprednostňujú sa depoty bez okien s umelým osvetlením, bez UV zložky svetelného žiarenia.

V protipožiarnej ochrane sú samozrejmosťou detektory, reagujúce na dym i zvýšenú teplotu, automatické požiarne systémy, blokujúce jednotlivé priestorové sektory a hasiace systémy využívajúce vytesnenie kyslíkového prostredia nehorľavým plynom, alebo vodnou clonou. Kládne sa dôraz na nátery neuvolňujúce škodlivé splodiny ani pri horení.

V niektorých štátoch /napr. VB/ sa snažia budovať depoty s trojhodinovou požiarou odolnosťou a trojnásobnou nosnosťou stropov...

Vo väčších archívoch fungujú dobre vybavené reštaurátorské ateliéry a fotolaboratória. Mikrofilmovanie,

a v poslednom čase aj digitalizácia sú samozrejmosťou.

Možno povedať, že cesty k dosiahnutiu najlepšej možnej ochrany AD sú veľmi rôzne, ale cieľ majú jediný. Starostlivosť o rchívne dedičstvo je vecou materiálnych možností, ktoré sa dávajú do pohybu kultúrnosťou spoločnosti, najmä jej rozhodujúcich činiteľov.

Vážené kolegyne, vážení kolegovia. Kvalita ukladacích priestorov a udržiavanie ideálnych mikroklimatických pomerov v nich, sú základnou a finančne najnáročnejšou súčasťou ochrany AD. Moje informácie i včerajšie vyhodnotenie dotazníka Dr. Novákovej dávajú celkový obraz situácie v tejto oblasti v našich archívoch.

Súčasný, prinajmenšom neuspokojivý stav závisí od podstatného zvýšenia financií na tieto účely. Tomu zodpovedá i text navrhovanej vyhlášky. V každom prípade tlačíme pred sebou ťažký hranatý kameň. Jeho zaoblenie bude závisieť od podmienok plnenia úlohy - strategickej ochrany AD.

Dr. Peter Zoričák
MV SR - OASS

Návšteva chorvátskeho prezidenta Stjepana Mesića v Spišskej Sobote

26. septembra 2001 pricestoval na oficiálnu návštevu Slovenska prezident Chorvátskej republiky Stjepan Mesić s manželkou Milkou. Po rokovaníach v Bratislave priletel v stredu popoludní do Popradu.

Jeho kroky smerovali do Štátneho okresného archívu v Poprade - Spišskej Sobote, kde sa v zrekonštruovaných prie-storoch dvoch meštianskych domov zo 17. a 18. storočia stretol so zástupcami mesta Poprad a ostatnými hosťami. Za zvukov fanfár vstúpil do prednáškovej sály, kde ho krátkym vystúpením privítal Detský folklórny súbor Letnička. Po oficiálnom príhovore ho primátor mesta Ing. Štefan Kubík stručne oboznámil s roz-vojom mesta Poprad a jeho plánmi do budúcnosti. Hovoril o bohatej spolupráci Popradu s inými mestami Európy. Jeho excelencia

uvítala najmä spoluprácu s Omišom a Splitom a poďakovala sa za to, že si mnohí Slováci vybrali Chorvátsko za miesto svojej dovolenky. Prezident povedal: "S radosťou som prijal návštevu Spišskej Soboty i Popradu, ktorú mi ponúkol slovenský prezident Rudolf Schuster. Chcel som vidieť nielen historické pamiatky, ale aj to, ako sa pod Tatrami rozvíja turistický ruch." Po výmene darov a slávnostnom prípitku oboznámila prezidenta s históriou Spišskej Soboty riaditeľka štátneho okresného archívu Mgr. Božena Malovcová.

Pracovníci archívu pripravili pre prezidenta a jeho doprovod výstavu vzácných archívnych dokumentov, o ktorú sa prezident živo zaujímal. Výstavu otvárala prvá písomná zmienka o Poprade a Spišskej Sobote, ktorá sa nachádza v listine Bela IV. zo

16. marca 1256. Najvzácnejšími exponátmi boli dve kultúrne pamiatky Erbová listina mesta Kežmarok z roku 1463 a Spišskosobotská kronika z polovice 15. storočia. Z tohto obdobia pochádza aj najstarší zachovaný exemplár Spišského práva (Zipser Wilkühr). V listine Ferdinanda III. z roku 1655 sa zachovalo prvé za najväčší klenot mestskej pamiatkovej rezervácie Spišskej Soboty. Nachádza sa tu oltár z dielne Majstra Pavla. Svoj krátky pobyt na

vyobrazenie mesta Kežmarku. Výstavu spestrili cechové artikuly, pečatidlá a najstaršia spišskosobotská mestská kniha (1579-1930). Prezident sa zaujímal aj o architektúru meštianskych domov.

Po oficiálnej časti sa prezident pešo vybral do neďalekého Kostola svätého Juraja, ktorý je považovaný Slovensku prezident ukončil neoficiálnou návštevou Vy-sokých Tatier a Belianskej jaskyne.

Mgr. Božena Malovcová
Štátny okresný archív Poprad

Jozef Gindl, CSc. 1917 – 1991 (2001)

Ďalšia pamätná tabuľa odhalená v ŠÚBA

Pri príležitosti 10. výročia smrti Jozefova Gindla, CSc. prvého riaditeľa ŠÚBA Banská Štiavnica mu bola dňa 30. októbra 2001 vo vestibule tohto archívu odhalená pamätná tabuľa.

Jozef Gindl sa narodil 2. 1. 1917 v Banskej Štiavnici. Tam navštevoval aj ľudovú školu a v r. 1937 zmaturoval na reálnom gymnáziu. V tom istom roku bol zapísaný na štúdium dejepisu a francúzštiny na FF UK. A tam začal

aj jeho blízky vzťah k archívniectvu. Prihlásil sa totiž na prednášky a semináre prof. A. Húščavu z PVH, diplomatiky, paleografie a chronológie a spolu so svojimi kamarátmi M. Kušíkom a L. Benkom ich navštevoval aj potom, keď už nemusel. Povinnú prázdninovú brigádu absolvoval tiež najradšej v Historickom archíve a múzeu mesta Banská Štiavnica

a Banská Belá u prof. Vojtecha Bakera (*vraj radšej ako pri mlátení obilia*).

Pracovať začal ešte pred obdržaním absolútoría, a to na št. gymnáziu v Trnave - od 19.4.1941. No už v septembri 1941 ho Rada mesta B. Štiavnice a B. Belej ustanovila dňom 1.10.1941 za dočasného archivára a múzejníka mesta (*po smrti prof. Bakera*). V decembri 1941 po odchode riaditeľa Štátneho banského múzea D. Štúra dr. Lukáča na bratislavskú techniku ho Ministerstvo školstva a národnej osvety poverilo aj správou tohto múzea. Obe funkcie spolu s úlohou správcu mestskej verejnej knižnice zastával potom až do 30.9.1942.

1. októbra 1942 narukoval, no po skončení vojenciny a účasti v SNP sa 2. novembra 1944 znovu ujal svojich funkcií (*počas jeho ZVS bol správou mestského archívu a múzea poverený mestský policajt Adolf Ivanič a správou banského múzea jeho bývalý profesor Augustín Tichý a po ňom ďalší pedagóg Ľudovít Zajac*). Vďaka kontaktnom s nemeckou antifašistickou kontrarozvedkou sa mu podarilo zachrániť pred odviečením do Nemecka vzácne archíválne

a muzeálne predmety z B. Štiavnice i okolia.

V r. 1945 štátnou skúškou z dejpisu a prácou na tému *Praveké a staroveké baníctvo* ukončil vysokoškolské štúdiá. V tom čase sa pripravovalo obnovenie vyučovania na banskoštiavnickom gymnáziu a on vypočul výzvu Povereníctva školstva, vied a umení k učiteľským silám i nábádanie MNV a začal pôsobiť na tejto škole ako dočasný profesor. Naďalej však vykonával aj funkciu archivára mesta a správcu mestského múzea. Zároveň pracoval ako mestský kronikár, kultúrny referent MNV a zastával aj ďalšie verejné funkcie.

Z marca 1948 pochádza žiadosť Jozefa Gindla o prijatie do služieb Povereníctva pôdohospodárstva a pozemkovej reformy a zadelenie k Ústrednému pôdohospodárskemu archívu v Bratislave. Prednosta III. odboru doporučil prezídiu povereníctva jeho urýchlené prijatie (*PPPR nemalo vraj odborníkov s patričnou kvalifikáciou pre archívnu službu a chcelo ich získať od PŠVU*), no 1. májom 1948 nastúpil Gindl nie na PPPR, ale na PŠVU. Stal sa referentom VII. odboru a tajomníkom komisie pre prevádzanie 11. čl. mierovej zmluvy s Maďarskom (*vrátenie archívov*

a kultúrnych pamiatok). Počas pôsobenia na PŠVU získal 1.9.1948 profesorskú definitívu. Jeho činnosť na povereníctve skončila v apríli 1949 udelením neplatenej dovolenky, trvajúcej až do 31.8.1949. V čase tejto dovolenky opäť pracoval v archíve a múzeu mesta Banská Štiavnica. Na gymnázium sa vrátil 1.9.1949, no už čoskoro vystúpil zo školských služieb.

Od marca 1950 bol zapojený do prípravy založenia ÚBA a stal sa jeho prvým riaditeľom. V máji 1951 bol menovaný aj za člena kuratória ÚBA (*zboru zástupcov bankských úradov a podnikov, ktorého snahou bolo dosiahnuť zveľaďovanie baníctva*). V októbri 1951 ho minister vnútra ČSR menoval za člena štátnej archívnej komisie a bol tiež členom slovenskej archívnej komisie a subkomisie pre organizovanie priemyselných archívov. Pracoval aj v archívnej komisii hornicko-hutníckej a archívnej komisii lesníckej. V r. 1951 sa zúčastnil kolektívneho celoslovenského archívneho výskumu mestských a cirkevných archívov organizovaného Slovenskou akadémiou vied a umení. Popri náročnej práci riaditeľa ÚBA, ku ktorému bolo od zač. r. 1952 pričlenené aj Banské múzeum D. Štúra v B. Štiavnicí, šíril aj archívnu osvetu.

Toho dôkazom je napr. "srdečné a bratské" poďakovanie archívu KNV v Banskej Bystrici za jeho prednášku na 1. pracovnej porade archívnych pracovníkov banskobystrického kraja, ktorá sa konala 29.10.1952.

Na čele Ústredného bankského archívu stál Jozef Gindl až do jeho prevzatia povereníctvom vnútra a začlenením do jednotnej archívnej siete v r. 1958. Pri tejto reorganizácii bolo od archívu odčlenené banské múzeum i výskumná skupina a Jozef Gindl sa stal potom dňom 1.7.1958 vedúcim múzea. Keď však koncom apríla 1961 prestala pri múzeu pôsobiť výskumná skupina, skončil sa aj jeho pracovný pomer.

Od mája 1961 do konca septembra 1962 bolo pracoviskom J. Gindla odborné učilište Priemstavu v B. Štiavnicí, kde sa zamestnal ako vedúci mimoškolskej výchovy. Toto núdzové pôsobisko zmenil v októbri 1962 za Pedagogický inštitút v Martine, kde potom 3 roky prednášal dejiny ČSSR ako odborný asistent na katedre zemepisu a dejepisu. 1. septembra 1965 nastúpil na katedru dejepisu PF v B. Bystrici. Tamajším študentom prednášal základy historiografie a dejiny ČSSR v období feudalizmu,

ako nepovinný predmet aj dejiny výroby a technických vynálezov. V r. 1967 mu boli zverené organizačné a metodologické práce v súvislosti s kolektívnou prácou katedry na monografii mesta Banská Bystrica a v r. 1969 bol poverený vedením Ústavu pre regionálny výskum pri PF.

Medzitým 20.5.1968 obhájil v Historickom ústave SAV svoju prácu *Vývoj haviarskych prác v oblasti banskoštiavnického baníctva* a získal vedeckú hodnosť kandidáta historických vied. Začiatkom roku 1970 dekanát PF B. Bystrica požiadal dekanát FF UK o zahájenie habilitačného konania Jozefa Gindla, aby mohol byť po úspešnej obhajobe práce *Prehľad vývoja banskej techniky v oblasti banskoštiavnického baníctva* menovaný do funkcie docenta pre odbor čs. dejiny.

Vlastné zdravotné problémy znásobené každodenným cestovaním do Banskej Bystrice, ako aj chorá manželka boli príčinou, že si opäť hľadal zamestnanie v B. Štiavnici. A osud chcel, že sa vrátil do ÚBA, a to znova na post riaditeľa. Pre porovnanie s dnešnou realitou je zaujímavé zacitovať zo stanoviska vtedajšej SAS k tomuto kroku: *"Prihliadame však na*

to, že vo svojom veku (54 r.) je ešte perspektívny a môže pre ústav vykonať ešte veľa užitočnej práce ..."

Tak 1.2.1971 nastúpil Jozef Gindl do staronovej funkcie. Zo svojho postu sa snažil priestorovo i kádrovo dobudovať archív, dostať ho medzi výskumné ústavy a získať preň potrebnú vážnosť a autoritu. Zastával názor, že nie je správne, aby archivári iba usporiadali archívny materiál a sprístupnili ho pre náhodilých bádateľov, ale že sa sami majú angažovať pri riešení aktuálnych problémov. Aby sám lepšie pochopil problematiku baníctva, začal ešte v r. 1960 3-ročné večerné štúdium na Priemyselnej škole baníckej v Banskej Štiavnici. Po ďalších 2 rokoch diaľkového štúdia na tejto škole v r. 1965 úspešne zmaturoval. A keďže ďalším jeho krédom bolo, že chcel byť prvým medzi rovnými, kládol dôraz aj na technické a rečové znalosti vlastných zamestnancov. Organizoval pre nich interné archívne školenia, kurzy latinského, maďarského a nemeckého jazyka, výučbu čítania paleograficky náročných textov, kurz základov výrobných technológií, zostavoval príručku pre školenie archivárov pre hospodárske archívy, začal písať úvod do štúdia hospodárskych dejín Slovenska

a rozbehol aj viacero ďalších projektov (napr. práce na generálnom indexe zo všetkých dokumentov ÚBA, rôzne bibliografie, slovníky). Väčšinu svojich zámerov žiaľ nedoviedol do úspešného konca. Niektoré čiastkové práce uverejnil aspoň v Spravodaji ÚBA, ktorý vydával v r. 1975 – 1978.

V duchu vtedajšej doby prikladal vážnosť aj ideovo-politickej vyspelosti svojich zamestnancov, a tak každý deň ráno všetci kolektívne počúvali rozhlasové správy, aktualizovala sa nástenka, konali sa prednášky.

Čo sa týka priestorového vybavenia, podarilo sa mu získať pre ÚBA budovu bývalej ľudovej školy a prísľub MsNV na odovzdanie budovy bývalého rektorátu banskoštiavnickej akadémie (dnes hlavná budova ŠÚBA). A ako pozitívum mu možno pripísať aj to, že podporoval skvalitnenie predarchívnej starostlivosti o podliehajúce organizácie a podnikové archívy.

Zanietenosť Jozefa Gindla pre zveľaďovanie archívu a rozširovanie odborných poznatkov bola ocenená jeho vyslaním na študijno-pracovné pobyty do Rumunska a Maďarska (tam bol aj v 1. období svojho riaditeľovania) v r. 1973-1974 a zaradením do čs. delegácie na 7. medzinárodný archívny kongres v Moskve v r. 1973.

Keďže sa ani po zamestnaní v ÚBA nechcel vzdať myšlienky na úspešnú habilitáciu, musel vykonávať aj pedagogickú činnosť. Stal sa teda externým pracovníkom ústavov marxizmu-leninizmu na PF B. Bystrica a aj na VŠLD Zvolen a prednášal tam dejiny RH a KSČ. Od šk. r. 1974/75 vyučoval externe dejepis na gymnaziálnej prípravke pre zahraničné štúdium v B. Štiavici. Napriek všetkému sa (z nám neznámych príčin) k obhajobe habilitačnej práce do konca svojho života nedostal.

Do dôchodku odišiel Jozef Gindl z postu riaditeľa ŠÚBA dňom 31.3.1979. To však neznamenal koniec jeho práce pre tento archív. Viackrát bola s ním uzavretá pracovná zmluva na dobu určitú. Posledný raz vstúpil do ŠÚBA ako jeho aktívny zamestnanec až 30.9.1988. Predtým i potom navštevoval archív aj ako bádateľ. Ako sa svojho času vyjadril riaditeľ ústavu pre výskum rúd, archívniectvo a história boli Gindlovým koníčkom. Napísal desiatky odbornohistorických článkov, recenzií, štúdií, prednášok a príspevkov. Uverejnené boli v rôznych zborníkoch, časopisoch a novinách, a to aj v zahraničí. Veľmi

užitočnou pomôckou je ešte aj dnes neveľká knižná publikácia *Banská Štiavnica a okolie – sprievodca po stavebných, umeleckých a technických pamiatkach*, ktorú na vydanie v r. 1968 pripravil spolu s J. Vozárom. Pre učiteľov a študentov škôl II. a III. cyklu stredoslovenského kraja zostavil pramennú publikáciu *Cesty za poznáním minulosti*, ktorá však bola len malou náhradou za pravidelné vydávanie prameňov k dejinám baníctva, hutníctva a sociálnych hnutí v baníctve, ktoré plánoval realizovať podľa edičného plánu ÚBA už od r. 1951. Podieľal sa aj na tvorbe iných publikácií (napr. *Priekopníci vedy a techniky na Slovensku*), no väčšina jeho prác zostala v rukopise a nachádza sa v jeho pozostalosti uložených v ŠÚBA.

Tam sa nachádzajú aj dokumenty poukazujúce na jeho mnohoraké civilné záľuby a verejnú angažovanosť. Bola to napr. hudba (*ako úspešný mladý huslista uvažoval dokonca o štúdiu hudby*), filatelia (*počas svojej pedagogickej praxe používal napr. poštovú známku ako názornú vyučovaciu pomôcku a pripravil niekoľko tematických výstav známk*), numizmatika, turistika, šach a ďalšie. Dlhé roky bol členom komisie pre

ochranu pamiatok a prírody pri MsNV v B. Štiavnici a spolupracoval so Slovenským ústavom pamiatkovej starostlivosti pri obnove banskoštiavnických pamiatok. Bol aj členom poradného zboru Ústavu SNP, pracoval v ČSČK, ZČSSP a mohli by sme vyratúvať aj ďalej.

Jeho aktívny prístup ku všetkým oblastiam svojho záujmu bol ocenený mnohými čestnými a pochvalnými uznaniami, diplomami, plaketami. Ako archivára ho asi najviac potešilo *Čestné uznanie ministra vnútra SSR za rozvoj archívnictva v SSR z r. 1975*, *Pochvalné uznanie za vynikajúce výsledky v práci* udelené mu riaditeľom AS MV SSR a ministrom vnútra SSR pri odchode do dôchodku v r. 1979, pamätná *Krížkova medaila*, ktorú obdržal pri príležitosti 30. výročia ŠÚBA a medaila na znak uznania za dlhoročnú obetavú prácu z r. 1989.

Prejavom uznania zásluh Jozefa Gindla o vznik a rozvoj ŠÚBA Banská Štiavnica bolo aj odhalenie pamätnej tabule a prijatie in memoriam do baníckeho stavu a za čestného člena banskoštiavnicko-hodruškého baníckeho spolku. Slávnosti sa zúčastnil aj riaditeľ OASS MV SR PhDr. Peter

Kartous, CSc., zástupcovia štátnej a miestnej správy a mnohí bývalí spolupracovníci, priatelia a členovia Gindlovej rodiny. Všetci si na záver mali možnosť pozrieť výstavku archívnych

dokumentov približujúcich životnú púť Jozefa Gindla a jeho najbližších od narodenia až po hrob.

Elena Kašiarová

Z á p i s n i c a

**zo zasadnutia výboru SSA konaného 26. novembra 2001 v Slovenskom
národnom archíve v Bratislave**

Členovia výboru SSA sa zišli na svojom zasadnutí v Slovenskom národnom archíve v Bratislave – Veronika Nováková, Ján Dubovský, Elemír Rákoš, Ladislav Vrteľ, Mária Kačkovičová, Elena Kašiarová, Viera Mórišová, Zuzana Kollárová, Jozef Hanus. Ospravedlnení boli Milan Mišovič, Igor Graus, Milena Ostrolúcka.

V úvode predsedníčka SSA Veronika Nováková prítomných privítala a konštatovala, že zasadnutie výboru SSA je uznášaniaschopné.

Členovia výboru prerokovali tieto záležitosti:

1/ Predsedníčka V. Nováková zhodnotila priebeh archívnych dní

usporiadaných ŠOBA Nitra 8. – 10. októbra 2001 v Mojmírovciach, ako veľmi úspešné. Akcie sa zúčastnilo 128 účastníkov. Okrem archívárov to boli aj zástupcovia súkromných firiem, ktoré prezentovali svoju výrobu vo forme výstavky alebo slovnou prezentáciou. Nosnou bola téma – Ochrana archívneho dedičstva v SR – súčasný stav, problémy a perspektívy na prahu tretieho tisícročia. Odprednášaných bolo 10 prednášok. Prednáškové dni spestrila exkurzia na Nitriansky hrad s odborným výkladom, návšteva Diecéznej knižnice a ŠOBA v Nitre. Finančné vyhodnotenie predniesla M. Kačkovičová. Výdavky činili 30975,60,-

Sk, sponzorské príjmy 35000,-Sk. Okrem uvedených prostriedkov sa na archívnych dňoch prezentovala aj firma BACH system a NIKOL, ktoré do dňa zasadnutia výboru SSA nezaslali proklamované finančné prostriedky. Problémom boli finančné prostriedky, ktorými prispela SSA na priebeh AD aj nečlenom spoločnosti.

2/ Bol prerokovaný návrh na usporiadanie 6. AD 8. – 10. 10. 2002. Ako usporiadateľ bol navrhnutý Štátny oblastný archív v Levoči. Nosnou témou – Archív a verejnosť. (Využívanie archívnych dokumentov a spracovanie archívnych fondov).

3/ Výbor navrhol exkurziu do „archívneho mestečka“ v Prahe.

4/ Predsedníčka informovala o nedostatku príspevkov pre FA, o možnosti spolupráce s maďarskými archivármi a historikmi, o novom medzinárodnom časopise Medzinárodnej rady archívov COMMA, ktorý je u nej k dispozícii.

5/ L. Vrteľ navrhol zriadenie knižnice a archívu SSA.

6/ J. Hanus navrhol zorganizovať dotazníkovú akciu archívov na zistenie fyzického stavu archívnych dokumentov, aby sa zistila potreba reštaurovania archívnych dokumentov a potreba ich mikrofilmovania, resp. iných zásahov potrebných na záchranu archívnych dokumentov.

7/ Z. Kollárová navrhla pripraviť príspevok o slovenských archívoch do medzinárodných archívnych časopisov.

Výbor ukladá:

1/ Predsedníčke V. Novákovej zabezpečiť informácie týkajúce sa archívnych dní a exkurzie do Prahy.

2/ Z. Kollárovej zabezpečiť archívne kópie Fóra archivárov, príspevky do FA od archívov, ktoré sa na jeho stránkach ešte neprezentovali.

3/ J. Hanusovi pripraviť dotazník k ochrane AD.

Výbor odsúhlasil:

1/ rozdielne finančné príspevky podľa dĺžky členstva v spoločnosti

2/ financovanie slávnostnej večere prednášateľom namiesto honoráru.

V Bratislave 26. 11. 2001

Zapísala PhDr. Zuzana Kollárová
členka výboru

Naši jubilanti:

K životnému jubileu srdečne gratulujeme a prajeme veľa zdravia, šťastia, osobných a pracovných úspechov našim kolegom /október - december 2001/:

PhDr. Čordášová Silvia	Voj. historický archív Trnava
PhDr. Gábrišová Eva	ŠOKA Nové Zámky
PhDr. Krajňáková Margita	ŠOKA Košice – okolie
JUDr. Minka Štefan	ŠOKA Trnava
Mgr. Morišová Viera	ŠOKA TRenčín
RSDr. Rataj Andrej	SNA Bratislava
Strehársky Jozef	SNA Bratislava
Valeková Elena	ŠOKA Dolný Kubín
PhDr. Zemene Marián	ŠOBA Nitra

Vydáva Spoločnosť slovenských archivárov 10 x ročne

Redakčná rada: V. Nováková, L. Vrteľ, J. Hanus, Z. Kollárová, I.Graus,
V. Hrtánková, V Morišová

Technická úprava: ŠOKA v Šali, J.Benciová

Náklad: 380 ks

Povolilo: MK SR 1472/96

ISSN 1335-6658

